

آماده باش شبکه ریلی برای نوروز

با نزدیک شدن به نوروز ۱۴۰۵، راه‌آهن از رشد ۱۸ درصدی لکوموتیوهای آماده‌به‌کار خبر می‌دهد؛ در حالی که همزمان با افزایش تقاضای سفر، برخی شرکت‌های ریلی بلیت قطار را تا ۲۵ درصد گران کرده‌اند

وی در ادامه با اشاره به اهمیت هماهنگی کامل میان بخش‌های مختلف شبکه ریلی افزود: مدیران ستادی و مدیران کل مناطق موظف‌اند به‌صورت مستمر و حتی لحظه‌ای روند ارائه خدمات و وضعیت ظرفیت‌ها را رصد کنند تا هیچ‌گونه خلأ یا ناهماهنگی میان ظرفیت‌های ثبت‌شده در سامانه‌های فروش بلیت و ظرفیت واقعی ناوگان و زیرساخت‌های موجود ایجاد نشود. به اعتقاد کریمی، صیانت از اعتماد مسافران و حفظ نظم در ارائه خدمات حمل‌ونقل ریلی در ایام پرتردد نوروز، مستلزم نظارت دقیق، هماهنگی سازمانی و مدیریت هوشمند ظرفیت‌ها در سراسر شبکه ریلی کشور است.

اتمام طرح‌های نیمه‌تام

با نزدیک شدن به ایام نوروز و افزایش تقاضا برای سفرهای ریلی، شرکت راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران نیز با هدف مدیریت منسجم خدمات و ارتقای کیفیت سفر مسافران، فعالیت ستاد نوروزی خود را از هفته‌های گذشته آغاز کرده است. در این چارچوب، مجموعه‌ای از برنامه‌های اجرایی و نظارتی برای آماده‌سازی زیرساخت‌ها، ناوگان و ایستگاه‌های مسافری در دستور کار قرار گرفته تا شبکه ریلی کشور بتواند با آمادگی بیشتری به استقبال موج سفرهای نوروزی برود. در همین راستا، محمدهادی ضیائی مهر، معاون ناوگان راه‌آهن، در دومین جلسه ستاد نوروزی با تأکید بر ضرورت ارتقای سطح آمادگی شبکه ریلی برای ایام نوروز اظهار داشت: مدیران مناطق باید با انجام بازدیدهای میدانی مستمر و اتخاذ تصمیم‌های سریع و مؤثر، نسبت به بهسازی و بازسازی مراکز خدمات‌رسانی به مسافران اقدام کنند. به گفته وی، رفع تقلیل سرعت در محورهای ریلی، تعطیلی موقت و ایمن‌سازی کارگاه‌های توسعه و بازسازی خطوط و ابنیه فنی با همکاری ادارات کل ستادی ذی‌ربط، از جمله اقداماتی است که باید پیش از آغاز برنامه حرکت قطارهای نوروزی در اولویت قرار گیرد. وی همچنین تأکید کرد که مدیران مناطق موظف‌اند تمامی اقدامات اصلاحی پروژه‌های نیمه‌تام را با برنامه‌ریزی فشرده و در صورت لزوم با اجرای عملیات شبانه‌روزی، حداکثر تا پیش از نیمه اسفندماه به سرانجام برسانند تا مسافران در ایام نوروز بتوانند از خدمات بهبودیافته در شبکه ریلی بهره‌مند شوند.

چالش قیمت بلیت قطار

در کنار برنامه‌ریزی‌های گسترده برای مدیریت سفرهای نوروزی، موضوع هزینه سفر با قطار نیز به یکی از نکات قابل توجه در آستانه تعطیلات نوروز تبدیل شده است. در حال حاضر، علاوه بر شرکت رجا به‌عنوان زیرمجموعه راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران، چندین شرکت خصوصی نیز در حوزه حمل‌ونقل ریلی مسافری فعالیت دارند و بخشی از خدمات جابه‌جایی مسافران را بر عهده گرفته‌اند. در همین چارچوب، بر اساس نامه‌ای که در سامانه فراپرس منتشر شده، یکی از شرکت‌های فعال در این حوزه اعلام کرده است که با مجوز شرکت راه‌آهن، قیمت بلیت برخی قطارهای مسافری تا سقف ۲۵ درصد افزایش یافته و این تغییر از ابتدای اسفندماه در سامانه فروش بلیت اعمال شده است. این موضوع در حالی مطرح می‌شود که هزینه سفر در آستانه نوروز همواره از عوامل اثرگذار بر تصمیم‌گیری مسافران به شمار می‌رود و هرگونه تغییر در نرخ بلیت می‌تواند بر الگوی تقاضای سفرهای ریلی تأثیرگذار باشد.

کشور، بخشی از منابع مورد نیاز برای نگهداری و تعمیرات لکوموتیوها، به‌ویژه از محل منابع تهاثر نفت تأمین شده است. او تأکید کرد که این اقدامات، در شرایط دشوار ناشی از تحریم‌ها، زمینه بهبود قابل توجه شاخص آمادیه کاری لکوموتیوها را فراهم کرده و تداوم تأمین منابع مالی برای تجهیز و ارتقای کمی و کیفی ناوگان ریلی، شرطی ضروری برای تحقق اهداف حمل‌ونقل ریلی در برنامه هفتم پیشرفت کشور به شمار می‌رود.

ضیایی مهر همچنین با اشاره به تدوین یک برنامه مالی و عملیاتی با هماهنگی سازمان برنامه و بودجه گفت: تمرکز بر افزایش آمادیه کاری لکوموتیوها به عنوان یک ضرورت فوری در دستور کار قرار گرفت و اجرای این برنامه موجب شد تعداد لکوموتیوهای آماده‌به‌کار روزانه از ۴۸۹ دستگاه در مرداد ۱۴۰۳ به ۵۸۰ دستگاه در اواخر دی ماه

سال جاری برسد. به گفته وی، آثار این روند را می‌توان در کنار سایر سیاست‌های دوره تحول در راه‌آهن، در رشد عملکرد حمل بار و جابه‌جایی مسافر طی سال ۱۴۰۴ مشاهده کرد.

هماهنگی خدمات در شبکه

غلامحسین کریمی، سرپرست معاونت مسافری شرکت راه‌آهن، با تأکید بر ضرورت آمادگی همه‌جانبه شبکه ریلی برای استقبال از سفرهای نوروزی اظهار داشت: سامانه ساختاری و خدماتی، تمامی مناطق راه‌آهن باید در بالاترین سطح آمادگی قرار گیرند تا پاسخگویی مطلوبی به تقاضای فزاینده سفر در ایام نوروز فراهم شود. به گفته وی، تحقق این هدف مستلزم برنامه‌ریزی دقیق و مبتنی بر برآورد واقع‌بینانه حجم تقاضای سفر است؛ بر همین اساس مجموعه خدمات‌پذیرایی در قطارها و همچنین خدمات ایستگاهی، متناسب با نیاز مسافران و گردشگران نوروزی پیش‌بینی و سازماندهی شده است.

از ۲۳ اسفند ۱۴۰۳ تا ۱۷ فروردین ۱۴۰۴ حدود یک میلیون و ۹۰۰ هزار مسافر از طریق ناوگان ریلی جابه‌جا شدند که نسبت به مدت مشابه سال پیش از آن رشد ۸ درصدی را نشان می‌دهد. در همان دوره نیز حدود دو میلیون و ۲۷۰ هزار صندلی برای مسافران نوروزی فراهم شد که آن هم افزایشی ۸ درصدی را ثبت کرد. اکنون و در آستانه تعطیلات نوروز ۱۴۰۵، در شرایطی که افزایش قیمت بلیت هواپیما انتقادات گسترده‌ای را در پی داشته است، پیش‌بینی می‌شود شبکه ریلی کشور بار دیگر با موج گسترده‌ای از تقاضای سفر روبه‌رو شود. بر همین اساس شرکت راه‌آهن جمهوری اسلامی ایران و مجموعه شرکت‌های فعال در این صنعت از هفته‌های گذشته برنامه‌ریزی‌های گسترده‌ای را برای آماده‌سازی ناوگان و زیرساخت‌ها آغاز کرده‌اند.

بازگشت لکوموتیوهای متوقف

در ماه‌های گذشته یکی از محورهای اصلی برنامه‌ریزی در شبکه ریلی کشور، تسریع در انجام تعمیرات اساسی و بازگرداندن لکوموتیوهای متوقف به چرخه بهره‌برداری بوده است. در همین راستا، تعمیرات لکوموتیوهای مسافری و باری در مراکز تعمیرات اساسی با جدیت بیشتری دنبال شده و مدیران حوزه ناوگان نیز بر ضرورت تسریع در آماده‌سازی لکوموتیوهای خارج از سرویس تأکید کرده‌اند؛ اقدامی که می‌تواند نقش مهمی در افزایش ظرفیت حمل‌ونقل ریلی، به‌ویژه در دوره‌های پرتقاضایی مانند سفرهای نوروزی ایفا کند.

محمدهادی ضیایی مهر، معاون ناوگان راه‌آهن، نیز در هفته‌های گذشته از افزایش ۱۸ درصدی تعداد لکوموتیوهای آماده‌به‌کار شبکه ریلی در دولت چهاردهم خبر داد. به گفته وی، با وجود محدودیت‌های مالی

در آستانه نوروز ۱۴۰۵، شبکه ریلی کشور خود را برای یکی از پرتقاضاترین دوره‌های سفر در سال آماده می‌کند؛ دوره‌ای که همواره با افزایش چشمگیر جابه‌جایی مسافران همراه است. در حالی که آمارها از رشد ۱۸ درصدی تعداد لکوموتیوهای فعال راه‌آهن نسبت به ابتدای دولت چهاردهم حکایت دارد، برخی شرکت‌های ریلی برای جبران هزینه‌های فزاینده ناوگان و خدمات ناچار شده‌اند قیمت بلیت قطارهای مسافری را تا ۲۵ درصد افزایش دهند. این وضعیت در شرایطی رقم می‌خورد که صنعت حمل‌ونقل کشور، همزمان با افزایش تقاضای سفرهای نوروزی، با فشارهای تورمی و محدودیت‌های مالی نیز مواجه است.

فشار تقاضای سفر نوروزی

نوروز امسال در فضایی متفاوت از سال‌های گذشته فرا می‌رسد. رشد شتابان تورم در سال گذشته، در کنار برخی تنش‌های سیاسی در عرصه بین‌المللی و فضای روانی نه‌چندان مساعد حاکم بر جامعه، شرایطی خاص برای اقتصاد و زندگی روزمره شهروندان ایجاد کرده است. با این حال تجربه سال‌های گذشته نشان داده که حتی در چنین شرایطی نیز میل به سفر در ایام نوروز کاهش چشمگیری پیدا نمی‌کند. نشانه‌های این موضوع را می‌توان در تعطیلات چندروزه بهمن‌ماه امسال مشاهده کرد؛ زمانی که جاده‌های شمالی کشور با ترافیک قابل توجهی مواجه شدند و بار دیگر از پویایی تقاضای سفر در میان خانوارهای ایرانی حکایت داشتند.

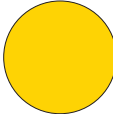
در چنین فضایی، شبکه ریلی کشور همچنان یکی از امن‌ترین و قابل اکتاترین شیوه‌های جابه‌جایی مسافران به شمار می‌رود و هر ساله سهم قابل توجهی از سفرهای نوروزی از طریق قطار انجام می‌شود. بر اساس آمارهای رسمی، در ایام اجرای طرح سفرهای نوروزی سال گذشته

پری‌دخت زرین کلک

روزنامه نگار

یادداشت

O P I N I O N

جعفر مهدی‌زاده

مدیرکل سیاست‌های اقتصادی بانک مرکزی

کنترل نقدبپنگی: آزمون دشوار سیاست‌پولی

بانک مرکزی ایران در ماه‌های اخیر مجموعه‌ای از اقدامات سیاستی را با هدف مهار رشد نقدبپنگی و تقویت انضباط پولی در دستور کار قرار داده است. با این حال، اقتصاددانان تأکید می‌کنند که کنترل نقدبپنگی فرآیندی تدریجی است و آثار آن در کوتاه‌مدت نمایان نمی‌شود. برآوردهای سیاستی نشان می‌دهد در صورت تداوم رویکردهای کنونی و رعایت ملاحظات بودجه‌ای، پیامدهای این اقدامات طی شش تا هفت ماه آینده به‌تدریج در آمارهای کل‌های پولی و شاخص‌های رسمی نمایان خواهد شد. در این چارچوب، بازبینی و تقویت ضوابط کنترل رشد مقداری ترانزنامه بانک‌ها از مهم‌ترین اقدامات بانک مرکزی به شمار می‌رود. این سیاست که با هدف محدودسازی خلق اعتبار بی‌ضابطه در شبکه بانکی طراحی شده، از طریق ابلاغ مقررات جدید و اعمال نظارت سختگیرانه‌تر بر ترانزنامه بانک‌ها دنبال می‌شود. همچنین افزایش ۰.۷۵ درصدی نسبت سپرده قانونی بانک‌ها در مهرماه سال جاری از جمله ابزارهایی بوده که برای تقویت قدرت تنظیم‌گری پولی به کار گرفته شده و انتظار می‌رود به کنترل مؤثرتر رشد نقدبپنگی در بخش بانکی کمک کند. در عین حال، ارزیابی نتایج سیاست‌های پولی همواره با فاصله زمانی همراه است. آمارهای مربوط به پایه پولی و نقدبپنگی معمولاً با وقفه‌ای حدود یک تا یک‌ونیم‌ماهه منتشر می‌شود؛ تأخیری که ناشی از فرآیند گردآوری اطلاعات از شبکه بانکی، تلفیق ترانزنامه بانک‌ها با ترانزنامه بانک مرکزی و انطباق داده‌ها با استانداردهای آماری بین‌المللی است. از این رو تحلیل دقیق روندهای پولی نیازمند تکمیل چرخه انتشار داده‌های رسمی است. با وجود این اقدامات، تحولات مالی دولت همچنان نقش مهمی در مسیر نقدبپنگی ایفا می‌کند. در سال ۱۴۰۳ افزایش انتشار اوراق بدهی دولت و خرید بخش عمده‌ای از این اوراق توسط بانک‌ها از عوامل مهم رشد نقدبپنگی بود. حدود ۷۰ درصد اوراق منتشرشده دولت توسط بانک‌ها خریداری شد و واریز منابع حاصل از آن به حساب ذی‌نفعان به افزایش حجم نقدبپنگی انجامید. همچنین میزان خرید اوراق دولتی توسط بانک‌ها در این سال نسبت به سال قبل حدود ۲۷۷ درصد افزایش یافت. علاوه بر این، مجموعه‌ای از عوامل دیگر نیز بر روند نقدبپنگی اثرگذار بود. آزادسازی بخشی از سپرده قانونی برخی بانک‌ها برای پرداخت تسهیلات قرض الحسنه ازدواج و فرزندآوری، خرید طلا توسط بانک مرکزی که هرچند ذخایر این بانک را تقویت کرد اما به دلیل پرداخت ریالی آثار پولی داشت، و نیز بازپرداخت بخشی از بدهی‌های ارزی سنوات گذشته دولت به‌صورت ریالی، از جمله متغیرهایی بودند که بر رشد نقدبپنگی در سال گذشته اثر گذاشتند.

با این همه، بسیاری از کارشناسان بر این باورند که کنترل پایدار نقدبپنگی بدون انضباط مالی دولت امکان‌پذیر نیست. تداوم کسری بودجه و تأمین آن از مسیر انتشار اوراق و خرید این اوراق توسط بانک‌ها همچنان یکی از عوامل اصلی افزایش نقدبپنگی در اقتصاد ایران محسوب می‌شود؛ روندی که در سال‌های اخیر ادامه داشته و مهار آن نیازمند هماهنگی جدی میان سیاست‌های پولی و مالی است.

ضرب جینی و رضایت اجتماعی

کاهش با افزایش نابرابری درآمدی چگونه بر احساس عدالت، اعتماد عمومی و سطح رضایت اجتماعی شهروندان در جامعه اثر می‌گذارد؟

در سال ۱۴۰۳ معادل ۰.۳۸۷۰ ثبت شده است؛ رقمی که نشان دهنده وضعیت توزیع درآمد در میان اقشار مختلف جامعه است. این شاخص در مقایسه با سال پیش از آن با کاهش حدود سه درصدی همراه بوده و از بهبود نسبی عدالت توزیعی در کشور حکایت دارد. همچنین گزارش مرکز آمار نشان می‌دهد که ضریب جینی ثبت‌شده برای سال ۱۴۰۳ کمترین میزان طی ۹ سال گذشته و پایین‌ترین رقم از سال ۱۳۹۴ تاکنون محسوب می‌شود. در مقابل، گزارش‌های منتشرشده از سوی بانک جهانی تصویری متفاوت ارائه می‌کنند. بر اساس تازه‌ترین ارزیابی این نهاد بین‌المللی، ضریب جینی ایران در سال ۲۰۲۳ به ۳۵.۹ درصد رسیده است؛ در حالی که این شاخص برای سال ۲۰۲۲ حدود ۳۴.۸ درصد برآورد شده بود. این افزایش نشان دهنده گسترش شکاف درآمدی در کشور از نگاه این نهاد بین‌المللی است. محاسبات بانک جهانی همچنین حاکی از آن است که حدود ۲.۵ درصد از جمعیت ایران معادل بیش از دو میلیون و ۲۵۰ هزار نفر در شرایط فقر مطلق زندگی می‌کنند؛ وضعیتی که در آن درآمد روزانه افراد سه دلار یا کمتر برآورد می‌شود.

معیارها برای سنجش میزان نابرابری درآمدی در یک جامعه به شمار می‌رود. این شاخص که در ادبیات اقتصاد به‌عنوان معیاری برای اندازه‌گیری پراکندگی توزیع درآمد یا ثروت شناخته می‌شود، دامنه‌ای میان صفر تا یک دارد. در این مقیاس، عدد صفر نشان دهنده برابری کامل در توزیع درآمد است؛ وضعیتی که در آن تمامی افراد جامعه از درآمدی یکسان برخوردارند. در مقابل، عدد یک بیانگر حداکثر نابرابری اقتصادی است؛ شرایطی که در آن تمام درآمد یا ثروت در اختیار یک فرد یا گروه محدود قرار دارد و سایر افراد سهمی از آن ندارند. بر همین اساس، هرچه مقدار ضریب جینی در یک کشور بیشتر باشد، شکاف طبقاتی و نابرابری اقتصادی در آن جامعه نیز بیشتر تلقی می‌شود. از این رو، این شاخص در بسیاری از مطالعات اقتصادی و اجتماعی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین ابزارهای تحلیل عدالت توزیعی و سنجش کارآمدی سیاست‌های اقتصادی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

تصویر آماری نابرابری درآمدی

بر اساس داده‌های منتشرشده از سوی مرکز آمار ایران، ضریب جینی کشور

در سال‌های اخیر، مسئله عدالت اقتصادی به یکی از محورهای اصلی بحث‌های سیاست‌گذاری و حکمرانی در ایران تبدیل شده است؛ موضوعی که پیوندی مستقیم با سطح رضایت اجتماعی و احساس برابری در میان شهروندان دارد. در همین چارچوب، مسعود پزشکیان، رئیس دولت چهاردهم، در نشست شورای توسعه فرهنگ قرآنی با تأکید بر ریشه‌های نارضایتی‌های اجتماعی تصریح کرد که بخشی از اعتراضات جامعه ناشی از گرایش مردم نسبت به عملکرد دستگاه‌ها، تبعیض‌ها و نحوه ارائه خدمات عمومی است. به گفته او، اگر عدالت به‌درستی در ساختارهای اجرایی و اقتصادی کشور محقق می‌شد، بسیاری از زمینه‌های شکل‌گیری نارضایتی اجتماعی نیز کاهش می‌یافت. بررسی علمی این موضوع، نیازمند رجوع به شاخص‌های معتبر اقتصادی است؛ شاخص‌هایی که بتوانند تصویری دقیق از وضعیت توزیع ثروت و درآمد در جامعه ارائه دهند.

شاخصی برای سنجش عدالت

در میان شاخص‌های اقتصادی، ضریب جینی یکی از شناخته‌شده‌ترین